

Līdzēnu lapegļu aleja

Dabas piemineklis Līdzēnu lapegļu aleja atrodas Burtnieku novadā, Rencēnu pagastā, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, neitrālajā zonā.

Aleja atrodas ciemata teritorijā ieskaujot ielu, kas iet starp kolhoza laikā sabūvētām privātmājām. Teritorija ir līdzena.

Aleju veido divas paralēlas Krievijas lapegles (*Larix ledebourii*) koku rindas. Rindu ziemeļu galus noslēdz atsevišķi lapukoki – liepa (*Tilia cordata*) un ozoli (*Quercus robur*).

Veicot atsevišķus mērījumus konstatēts, ka stādīšanas attālumi bijuši 6,5 līdz 8 m robežās. Šobrīd, rēķinot uz visu aleju, un ieskaitot arī izkritušo koku vietas, vidējie attālumi alejā starp kokiem ir 8 m. Rindās konstatētas tikai 2 tukšas vietas.

Aleju raksturojot izdalīti 2 rindu posmi – 1. (298 m) un 2. (308 m). Tie iet taisni un savstarpēji paralēli visā alejas kopgarumā.

Alejas ziemeļu galā lapegles nomaina lapukoki, bet tālāk aleja vairs nav vienlaidus. Līdz ar to par alejas noslēgumu ziemeļu galā pieņemama vieta, kur beidzas vienlaidus koku rinda un sākas izretotāks stādījums.

Attālums starp alejas rindām ir aptuveni 14,5 m.

Alejas koku vecums varētu būt aptuveni 140 vai nedaudz vairāk gadu. Alejas apsekošanas laikā kāds vietējais iedzīvotājs pastāstīja, ka uz viena no senāk nozāģēta koka celma ir saskaitītas 135 gadskārtas.

Koki ir salīdzinoši viendabīgi gan stumbra apkārtmēra ziņā, gan arī pēc vainaga habitusa. Pazīmju kopums norāda uz Krievijas lapegli (*Larix ledebourii* = *L. russica* = *L. sukaczewii* = *L. sibirica*) – čiekuru forma, izmēri, to matainums, koku vainaga pārsvarā konusveidīgais habituss.

Viena lapegle alejā ir sasniegusi dižkoka izmērus pēc stumbra apkārtmēra (3,12 m), kamēr tievākā apmērītā koka stumbra apkārtmērs bija 1,90 m. Dižkokam tika aizpildīta dižkoka apsekojuma anketa.

Raksturīgo koku garuma mērīšanai tika izmantota, ekspresmetode mērot fotogrāfijās etalongarumu (iezīmēti 2 m stumbra pamatnē), kā arī visu koka garumu attēlā, un aprēķinot koka garumu pēc trigonometrijas formulām. Konstatēti koku garumi no 22 līdz 28 m.

Koku veselības stāvoklis pārsvarā ir vērtējams kā labs vai vidējs, nedaudz ir koku ļoti labā veselības stāvoklī, bet 3 koki ir sliktā stāvoklī un viens ir nokaltis.

Aleju visā tās garumā ietver privātmāju apbūve, kur teritorija tiek rūpīgi apļauta un aleja ir tīra. Tikai pie atsevišķajiem alejas kokiem aug krūmi. Pirmās koku rindas dienvidu galā ir kļavu atvašu krūmi, kas būtu izņemami.

Alejā diezgan daudziem kokiem ir senāk apzāģēti vai aplauzti daļa zaru, bet to vietā pārsvarā ir saauguši jaunāki zari. Arī šobrīd lielai daļai koku ir diezgan daudz kaltsu zaru, kas būtu jāizzāģē.

Vietējie iedzīvotāji, ar kuriem iznāca parunāt alejas apsekošanas laikā, būtu ieinteresēti koku sakopšanā (lai sausie zari nekrīt “uz galvas”), bet paši nav gatavi to darīt un uzskata, ka alejas statuss aizliedz jebkādas darbības.

Lai arī alejas stāvoklis kopumā stāvoklis nav tāds, ka vainagu sakopšana būtu nepieciešama nekavējoši, būtu vēlams tomēr vainagu sakopšanu veikt.

Līdzēnu lapegļu aleja ir nozīmīga kā būtisks un no dažādiem viedokļiem vērtīgs ainavas elements.

Teritorijā nav informācijas par dabas vērtībām. Būtu nepieciešams alejas galā uzstādīt nelielu stendu ar datiem par aleju.

Dabas pieminekļa robežu zīmes ir abos alejas galos.

Dabas pieminekļa robežas precizējamas atbilstoši situācijai dabā, iekļaujot teritorijā visu platību zem koku vainagiem, kas reāli būtu 6-10 m plata josla abpus alejai (mērot no

stādīšanas vietām) un tikpat arī alejas galos. Koku rindu garumi ir nedaudz atšķirīgi, kas arī ņemams vērā velkot dabas pieminekļa, alejas robežas.

Aleju nepieciešams saglabāt gan zinātniskiem dendroloģijas, sugu un biotopu pētījumiem, gan kā ainaviski vērtīgu dabas veidojumu.

Būtiski ir regulāri uzraudzīt koku stāvokli un sakopt tos, lai novērstu vietējo iedzīvotāju neapmierinātību.

Apsekojuma materiāli digitālā formātā sastāv no sekojošām daļām:

1. Alejas apsekojuma anketa	1 gab., 4 lpp.	Ms Excel fails
2. Apraksts	1 gab., 2 lpp.	Ms Word fails
3. Aizpildītas dižkoku anketas	1 gab.	Ms Word fails
4. Fotogrāfiju saraksts ar koordinātēm	1 gab.	Ms Excel fails
5. Fotogrāfijas	20 gab.	.jpg faili
6. Pārskata karte	1 gab.	.jpg fails